JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
F. G. JACOBS
13 päivänä marraskuuta 1997 *

1. Tässä Tribunal du travail'n (Charleroi) vireille saattamassa asiassa yhteisöjen tuomioistuimelta kysytään, voiko jäsenvaltio kieltäytyä maksamasta algerialaisen työntekijän vaimolle, joka puolisoineen asuu tässä valtiossa, sosiaaliturvaetuutta, joka myönnetään kyseisen jäsenvaltion omille kansalaisille.

2. Algerialaisten työntekijöiden ja heidän yhteisön alueella asuvien perheidensä oikeudesta sosiaaliturvaetuuksiin määrätään Algerissa 26 päivänä huhtikuuta 1976 allekirjoitetussa ja yhteisön puolesta neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2210/78 hyväksytyssä Euroopan talousyhteisön ja Algerian demokraattisen kansantasavallan yhteistyösopimuksessa (jäljempänä sopimus). [1]

3. Sopimuksen tavoitteena on edistää sopimuspuolten välistä kattavaa yhteistyötä, jolla on tarkoitus edistää sopimuspuolten välisten suhteiden lujittamista ja Algerian taloudellista ja sosiaalista kehitystä. [2]

4. Sopimuksen 39 artiklan 1 kohdan mukaan, jollei 39 artiklan seuraavien kohtien määräyksistä — joista yksikään ei ole tämän asian kannalta merkityksellinen — muuta johdu, työntekijät, jotka ovat Algerian kansalaisia, sekä heidän kanssaan asuvat perheenjäsenet saavat sosiaaliturvan alalla hyväkseen järjestelyn, jossa näitä työntekijöitä ei millään tavalla syrjitä sen jäsenvaltion omiin kansalaisiin nähden, jonka alueella he työskentelevät.

5. Henia Babahenini, joka on 12.7.1944 syntynyt Algerian kansalainen, asuu Belgiassa aviomiehensä, joka on samoin Algerian kansalainen, sekä heidän lastensa kanssa. Hän ei ole työskennellyt Belgiassa; hänen aviomiehensä saa kuitenkin belgialaista vanhuuseläkettä ja on siten ilmeisesti työskennellyt Belgiassa. Babaheninin belgialaista vammaisavustusta koskeva hakemus hylättiin sillä perusteella, että hän ei täyttänyt asianomaisessa Belgian laissa [3] säädettyä kansalaisuutta koskevaa edellytystä. Tämän lain 4 §:ssä edellytetään, että vammaisavustusta saava henkilö asuu tosiasiallisesti Belgiassa ja on Belgian kansalainen tai kuuluu asetuksen N:o 1408/71 [4] soveltamisalaan tai että hänellä on joko valtiottoman henkilön tai pakolaisen asema tai että hänellä on ollut oikeus saada 21 vuoden iän täyttämiseen saakka vammai-

* Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — Euroopan talousyhteisön ja Algerian demokraattisen kansantasavallan yhteistyösopimuksesta 26 päivänä syyskuuta 1978 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2210/78 (EYVL 1978, L 263, s. 1).

2 — Sopimuksen 1 artikla.

3 — Vammaisille myönnettävistä avustuksista 27.2.1987 annettu laki.

4 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71. Viimeisin konsolidoitu versio on julkaistu 2.12.1996 annetun neuvoston asetuksen N:o 118/97 liitteen A osassa I, EYVL 1997, L 28, s. 1.

suuden perusteella korotettua perhelisää. Babahenini nosti tästä hylkäyspäätöksestä kanteen Tribunal du travail de Charleroissa, joka on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Voiko jäsenvaltio asetuksella (ETY) N:o 2210/78 hyväksytyn Euroopan talousyhteisön ja Algerian demokraattisen kansantasavallan yhteistyösopimuksen 39 artikla huomioon ottaen kieltäytyä myöntämästä vammaisavustuksia (tässä tapauksessa Belgian 27.2.1987 annetussa laissa säädettyjä avustuksia) sellaiselle vammaiselle algerialaiselle, joka itse ei ole työskennellyt Belgiassa mutta joka asuu siellä puolisonsa kanssa, kun puoliso on Algerian kansalainen, jolle maksetaan belgialaista vanhuuseläkettä?"

6. Belgian hallitus ja komissio ovat esittäneet kirjalliset huomautuksensa. Asiassa ei ole pidetty suullista käsittelyä.

7. Sopimuksen 39 artiklan 1 kohdan ja Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan yhteistyösopimuksen sanamuodoltaan samanlaisen määräyksen [5] merkityksestä ja soveltamisalasta on jo annettu lukuisia yhteisöjen tuomioistuimen tuomioita. [6] Tässä oikeuskäytännössä, jota tarkastelin asiassa Djabali [7] esittämässäni ratkaisuehdotuksessa, vahvistetaan seuraavat periaatteet.

8. Ensinnäkin käsite "työntekijä" kattaa entisen työntekijän, [8] siten että Babaheninin aviomiehen, joka saa belgialaista vanhuuseläkettä, voidaan olettaa kuuluvan 39 artiklan 1 kohdan henkilölliseen soveltamisalaan.

9. Toiseksi käsitteellä "sosiaaliturva" ei voi olla toisenlaista sisältöä kuin mitä sillä on asetuksessa N:o 1408/71. [9] Koska Belgian vammaisavustus sisältyy nimenomaisesti asetuksen N:o 1408/71 kattamiin etuuksiin, [10] tämä avustus kuuluu 39 artiklan 1 kohdan asialliseen soveltamisalaan.

10. Kolmanneksi 39 artiklan 1 kohdalla on välitön oikeusvaikutus, joten henkilöt, joihin sitä sovelletaan, voivat vedota siihen kansallisissa tuomioistuimissa. [11]

5 — Sopimuksen 41 artiklan 1 kohta.

6 — Rabatissa 27 päivänä huhtikuuta 1976 allekirjoitettu ja yhteisön puolesta 26 päivänä syyskuuta 1978 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2211/78 hyväksytty yhteistyösopimus, EYVL 1978, L 264, s. 1.

7 — Asia C-314/96, Djabali v. Caisse d'Allocations Familiales de l'Essonne, tuomio 12.3.1998, Kok. 1998, s. I-1149, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus 15.5.1997.

8 — Asia C-18/90, Kziber, tuomio 31.1.1991 (Kok. 1991, s. I-199, 27 kohta).

9 — Asia C-58/93, Yousfi, tuomio 20.4.1994 (Kok. 1994, s. I-1353, 28 kohta).

10 — Ks. 4 artiklan 2 kohdan a alakohta ja 10 a artikla sekä liite II a.

11 — Asia C-103/94, Krid v. CNAVTS, tuomio 5.4.1995 (Kok. 1995, s. I-719, 24 kohta).

11. Mielestäni näistä periaatteista ilmenee kiistatta, että Babaheninillä on oikeus vammaisavustukseen, jos — kuten näyttää olevan — hänen asemassaan oleva Belgian kansalainen olisi siihen oikeutettu. (Voidaan todeta, että Belgiassa asumista koskeva edellytys on sallittu edellytys tämän kaltaisen etuuden maksamiselle.) [12] Hän on entisen työntekijän, joka on Algerian kansalainen, perheenjäsen ja asuu tämän kanssa ja on siten oikeutettu 39 artiklan 1 kohdan mukaan sosiaaliturvan alalla kohteluun, jossa häntä ei syrjitä kansalaisuuden perusteella sen jäsenvaltion kansalaisiin nähden, jonka alueella hänen aviomiehensä työskenteli.

12. Komission huomautukset ovat samansuuntaisia. Belgian hallitus on kuitenkin toista mieltä (sen kanta, jonka mukaan esitettyyn kysymykseen pitäisi vastata kieltävästi, perustuu ilmeisesti tahattomaan erehdykseen). Se viittaa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Kermaschek 23.11.1976 antamassa tuomiossa [13] tekemään eroon johdannaisten ja omien oikeuksien välillä, kun kyse oli työntekijän perheenjäsenen oikeudesta vaatia asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan kuuluvia tiettyjä etuuksia, ja toteaa, että vammaisavustusta voi vaatia vain omana oikeutena ja että siten Babahenini ei voi vaatia sitä aviomiehensä aseman perusteella. Kuten komissio toteaa, yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin kieltäytynyt tekemästä tätä eroa sopimuksen 39 artiklan 1 kohtaan perustuvien vaatimusten osalta; [14] joka tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin rajoitti asiassa Cabanis-Issarte 30.4.1996 antamassaan tuomiossa [15] asiassa Kermaschek vahvistettua sääntöä tiettyihin suppeasti rajattuihin tilanteisiin, jotka eivät vastaa nyt käsiteltävänä olevan asian tosiseikkoja.

Ratkaisuehdotus

13. Näin ollen katson, että Alger'ssa 26 päivänä huhtikuuta 1976 allekirjoitetun ja yhteisön puolesta 26 päivänä syyskuuta 1978 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2210/78 hyväksytyn Euroopan talousyhteisön ja Algerian demokraattisen kansantasavallan yhteistyösopimuksen 39 artiklan vastaista on se, että jäsenvaltio kieltäytyy kansalaisuuden perusteella myöntämästä vammaisavustusta henkilölle, joka on Algerian kansalainen eikä itse ole työskennellyt Belgiassa, kun tämä henkilö asuu Belgiassa puolisonsa kanssa, joka on aikaisemmin Belgiassa työskennellyt Algerian kansalainen.

12 — Asetuksen N:o 1408/71 10 a artikla.

13 — Asia 40/76, Kermaschek v. Bundesanstalt für Arbeit, tuomio 23.11.1976 (Kok. 1976, s. 1669).

14 — Edellä alaviitteessä 11 mainittu asia Krid, tuomion 39 kohta.

15 — Asia C-308/93, Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank v. Cabanis-Issarte, tuomio 30.4.1996 (Kok. 1996, s. I-2097).